

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-11-24

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden
Inga-Lill Askersjö och Petter Asp

En särskild straffbestämmelse för uppmaning till självmord

Enligt en lagrådsremiss den 12 november 2020 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga
Rezanne Marouf.

Förslaget föranleder följande yttrande.

4 kap. 7 a § första stycket

För att en straffbelagd gärning ska föreligga förutsätts enligt förslaget dels att någon uppmanar eller annars utövar psykisk påverkan mot annan att begå självmord, dels att gärningen är ägnad att medföra inte obetydlig fara för självmord.

I lagrådsremissen anges att utövande av psykisk påverkan kan ske indirekt, t.ex. genom att lägga ett rakblad framför någon eller genom att skicka en s.k. självmordsmanual till denne. Det anges också att straffbarhet kan föreligga även om det redan föreligger en fara för självmord. Det skulle alltså vara straffbart att skicka en självmordsmanual till någon som redan avser att ta livet av sig. Samtidigt anges att tillhandahållande av smärtstillande medel, som ett hjälpmedel att begå självmord, till en nära anhörig som bestämt sig för att ta livet av sig inte omfattas av regleringen. Med utgångspunkt i lagtexten – och givet att psykisk påverkan kan ske med indirekta medel – är det emellertid inte alldeles enkelt att se på vilket sätt dessa situationer skiljer sig åt. Under föredragningen har i linje med vad i remissen anges vara syftet med lagstiftningen (s. 21) upplysts att det är de kränkande och hänsynslösa fallen som regleringen avser att träffa. Även om det förefaller rimligt att det är sådan psykisk påverkan som avses, återspeglas denna tänkta begränsning inte i den föreslagna lagtexten.

En möjlighet att komma till rätta med denna oklarhet vore att kvalificera rekvisitet "utövar psykisk påverkan" genom att koppla det till uppmaningsrekvisitet. Det kan åstadkommas genom att man lägger till ordet "liknande" i lagtexten med avseende på den psykiska påverkan. Med en sådan konstruktion skulle det finnas klart stöd för

att undanta fall där den indirekta påverkan sker på ett respektfullt sätt och inte kan anses vara uppmaningsliknande.

Lagrådet föreslår alltså att första stycket ges följande lydelse.

Den som uppmanar eller på annat liknande sätt utövar psykisk påverkan mot någon att begå självmord döms, om gärningen är ägnad att medföra en inte obetydlig fara för en sådan handling, för *uppmaning till självmord* till fängelse i högst två år.